

ישנם ג' ענינים הנ"ל. דישנה בחנינת התורה הנקראת בשם תבואה ולחמני, וכמ"ש לכו לחמו בלחמי (נגלה דתורה). וכחינת הנפץ וזית שבתורה. שהוא היין והשמץ שבתורה. בחינת היין וזית דרזין דאורייתא. וכללות החילוק בין בחינות אלו היא, דבשעת מ"ת ה"ה נתינת הנגלה דתורה (כחינת לחם דתורה), וזית תורה (כחינת פנימיות התורה) היו אז באופן של בן (העלם) או למעלה יותר — רזין דרזין. משא"כ באגולה העתידה לכוא בקרב ע"י משיח צדקנו יהי גילוי פנימיות התורה (יין ושמץ שבתורה), כמבאר בדוד"ל ע"ה כס"י ישק"י מנשיקות פיה גו. וז"ל פנימיות התורה יהי לכל ישראל בשוה. וכמו שה"י בנוגע לנגלה דתורה בשעת מ"ת בפעם הראשונה, שנתחנת התורה היה לה לכל העם בשוה, עד שגם בנוגע ליחיד סגולה, ואפילו משה רבינו, הי' הציווי שלא יעמדו על ראש הר סיני, הנה צד"ז יהי לע"ל בנוגע לפנימיות התורה, שמשיה ילמד תורה את כל העם כולליו. ואע"פ שגם לע"ל יהי חילוקים דמקטנים וגדולים, מ"מ, בחד צד"ז יהי צד השוה כמ"ש (בהכתוב שם) כי כולם ידעו אותי. וכמו שה"י בעת מ"ת בנוגע לנגלה דתורה שמשיה הי' מחיזה לעצמו ואהרן מודעה לעצמו כו"ס, עד שנמשכה התורה גם אצל הפשוט שבפשוטים של ישראל, ומ"מ, אצל כולם הי' צד השוה. הנה צד"ז יהי גם לע"ל בנוגע לפנימיות התורה.

11 והנה כללות ענין הכנה לגילוי התורה, הוא ע"י הגלית דקרא וכמו שנתבאר בהמאמר שלפניו²⁰. דכמו שבלימוד התורה, הנה בכרי שידי"י לו פירות בתורתו צ"ל ענין הניעה. וע"ד שהוא כפשוטו שבכדי שידי"י לו פירות או חטה הראוי, למאל אדם, צ"ל תחלה הלי"ט מלאכות, וזמנא סידורא דפא נקטו²¹ ולפני"ז צ"ל גם חרישה וזריעה וכו', הנה צד"ז הוא בחורה שצ"ל תחלה יגיעה דקרא, וכפירוש חזקוני²² [נתבאר באורכה בתו"א לכ"ק אדמו"ר הזקן פרשת שמות²³ ובכ"מ²⁴ צד"כ²⁵ וימרוו את חזיהם כעבודה קשה בחומר וכלבנים גו' את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך, שכל פרושי ענינים אלו הם בחומר, דעבודה קשה דא קושיא, בחומר דא ק"ו, וכלבנים דא ליכון הלכנתא, ואת כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך קאי על כללות ענין השק"י שבתורה, דהשק"י צ"ל באופן של יגיעה, שאז דוקא (וגענת) ומצאתא, אבל לא יגיעה ומצאתא אל תאמין²⁶ וכי"ן שצ"ל באופן של יגיעה דוקא, לכן נקרא עבודתם אשר עבדו בהם בפרך ועד"ז הוא ג"כ ענין הגלות שהוא הכנה שעל ידה באים לגילוי התורה.

13 ראה שבת ק"ב, א. תצינה י"ד, א. ב"ר פמ"ג, ג. ועוד. וראה לקו"ת בהר"מ ב. 14 משיל ט. ה. 15 הובא בפשי"י שה"ש א. ב. 16 שה"ש שם. 17 רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת צו י"ז, א. שער האמונה פ"ג, סה"מ תוד"ץ ט"ע ר יאליך. 18 ירמ"י לא, ג"ג. 19 מבקיעתא ופרשי' יתרו י"ט, כ"ד. 20 ד"ר אליה שמונת (לעיל ע' 116 וראליך). 21 שבת פ"ט, ב. וראה לקו"ת שבת פ"ה 13. 22 ח"צ קנג, א. (בכ"מ). 23 מט' א וראליך. 24 תו"ת ואתו"ת ר"פ שמות. 25 שמות א. ד'. 26 מגילה ג. ב.

בלתי מוגה

בס"י, אור ליום ה', ראש חודש שבט, ה'תשל"ז
(דונחה בלתי מוגה)

18 איתא במשנה ארבעה ראשי שנים הם כו' וכלכלות, הדי ראשי שנים הם כנגד ד' אותיות דשם הדי, כמובן מספרי קבלה ומבואר בחסידות אחד בשבט ר"ה לאילן כדברי בית שמאי, בית הלל אומרים בחמשה עש בן ודונה, נוסף על מה דאיתא בנתיב האריז"ל ומבואר בחסידות¹ ולע"ל יהי הלכל בבית שמאי, ושזו מעלה נוספת על מה דאלו ואלו דברי אלקים חיים גם כשלא נקבע הלכה כמותו, והנה נוסף לזה גם לדעת בית הלל שאומרים (ש"ה' לאילן הוא) בחמשה עשר בן, מ"מ יום החמשה עשר כלול כבר באחד בשבט, הנה ענינו של ראש חודש (באחד בשבט) הוא (כשמו) שנקרא ראש חודש, ולא (רק) תחלת החודש, מפני שהוא ברוגמת ענין הראש שבהגוף, שכמו שהראש כולל בעצמו כל האברים, כן הוא גם ענין ראש החודש שכולל בעצמו את כל ימי החודש וכלבואר רבותינו נשיאינו בלקו"ת לכ"ק אדמו"ר הזק"ן (ולאח"ז) בעטרת ראש לכ"ק אדמו"ר האמצעי, ובאור"ת לכ"ק אדמו"ר הצ"ע — בהדיות שר"ה נקרא ראש השנה ולא תחלת השנה, שמבואר זה מוכן גם בנוגע לחשם וראש חודש. וראש השנה שכולל בעצמו (ובאופן מיוחד) את יום החמשה עשר בן, שהוא יום עיקר בחודש, דאז קיימא סידרא באשלמותא, ועאכ"כ שביים ז"גם המעלה דראש השנה לאילן² שיום אחד בשבט כולל בעצמו את יום החמשה עשר בן.

11 וכללות ביאר ענין (ר"ה' ל)באילן הוא, דהנה ישנו (כלשון המשנה³) שרה בלבן ושדה האילן, ושדה הלבן ענין תבואה, הענין דדגן, ושדה האילן ענינו שדה פירות, שכללולם ועיקרם הוא גפן וזית, תודושך וצאהך⁴. ובענינים אלו (חטה, גפן, וזית) נכלל כל (עבודת) האדם כמ"ש בק"שיו ואספת דגנך ותודושך ויצהרך.

12 והנה כל ענין שכעולם נמשך תחלה בחורה, ואח"כ נמשך מזה גם בעולם, וכמאמרו אסכול באורייתא וברא עלמא, ומוזה מוכן (שגם) בחורה
(1) ריש מסכת ר"ה, 2 שער מאמר דו"ל לזארי"ל במקומו. 3 הובא במקדש מלך לתח"צ י"ג, ב. 4 לקו"ת קרח נד, רע"ג. 5 שורבין י"ג, ב. 6 אבוא מא ג, ר"ה מה, א. 7 שער ר"ה בחתולת, 8 דורשים לר"ה ח"ה ע' בעו. 9 ראה חזק ח"א קנ, רע"א. ח"כ רסו, א. ח"ג מ. ב. ועוד. וראה שמו"ר פס"י, כו. 10 שביעית רפ"ב, 11 עקב א, ד'. 12 זח"ב קסא, רע"ב.

עשר חודש באחד לחודש (כ"ח שבט) ה' התחלת הגילוי ראלה הדברים [שחזרו ונשנו בערכות מואב⁶⁷, והיינו שגם עניני התורה שהיו ערד לפניו באופן נעלה, באו עתה לגי' גילוי בשלימות. ועכ"ל שהיו אז גילוי הענינים הכתובים במשנה תורה (ספר דברים) בלבד] הנה ערד⁶⁸ (גם עתה, בר"ח שבט) בנמים האלו נזכרים ונעשים⁶⁹ [כפירוש האר"ז ל"ז⁷⁰]. ומוכח בהסודות בכ"מ⁷¹] שבשנוכחים (ד"מים) כדכ"ע למהי [היינו כרצון התורה] או נעשים — שנומשים מחדש כל ההמשכות וכ"ל כמו שהיו בפעם הראשונה, ואדרכה, ההמשכות הם בירת שאח ובינתו עז (מפעם הראשונה) מצד הענין ומעלין בקשרידין.

68

והנה בענין הגלות והגאולה (שנת"ל שהגלות הוא הכנה להגאולה של אד"ז) ב' מדריגות. דהנה כתיב⁷² ירדו גו' ב' ירדו, וכן ביציאת מצרים וגאולה כתיב⁷³ ואנכי אעלך גם עלה גו' ב' עלית [ובאמת ביציאת מצרים לא נתעלו רק פעם אחת כמבואר לעיל כאורכ"ה⁷⁴. אלא שהעליה השני' תהי' כביאת משיח צדקנו] והנה התחלת כל ענין שכעולם הוא מהתורה כ"ל [לכן גם בתורה עצמה ישנם ב' עליות אלו (ויציאת מצרים והגאולה העתידה)]. והענין הוא דישנה העלי' והגילוי בגלגל בתורה, שזה הי' לאחר יציאת מצרים. ואע"פ שבשעת מ"ת ניתנה גם פנימיות התורה, וכפחגם הידוע של רכותינו ושיאינו שמי"ת לא יהי' עוד הפעם⁷⁵, ואו ניתנו כבר כל עניני התורה⁷⁶ מ"מ, ענין העלי' והגאולה הוא שיהי' גילוי בחינת רצון ורצון דאורייתא שמשה למד תורה את כל העם כולו, והגילוי יומשך גם למטה מעשרה טפחים. ע"ד שיהי' הגילוי גם לענין כשר. ועוד יותר שיהי' כמ"ש⁷⁷ וגילה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו גו' שדירוק הכתוב הוא שיהי' ראי' חשיית וע"י בשר הגשמי. כמבואר באורכה בשער דאמונה⁷⁸.

72

והנה כללות החילוק, שבין (אופן) הגילוי דבחינת נגלה תורה (שעי"י גלות מצרים) להגילוי דבחינת פנימיות התורה (שעי"י הגלות דעכשיו) יוכן בהקדם המבואר בלקו"ת בחוקות⁷⁹ וככ"מ⁸⁰, ההפך שבין זריעה (חטה) לנטיעה (דגפן וזית). דהנה אנו רואים שדיעות גופין חטה אינה דורשת שיהיה כ"כ עז שיצמח, ובלמן קצר ביותר יצמח מחטה אחת כ"כ חטים (ועד"ז כשאר

73 פריש"י עה"ל כהר כה, א. 74 אמת ט, בת. 75 רמ"ז בספר תיקון שוכב"ט. 76 ורוב בספר ל' דוד להחיד"א פכ"ט. 77 ראה סה"מ חש"י ע' 13 ואילך. ושי"ת 77 ברובות כ"ח, א. 78 מקץ מג. כ. 79 ויש מו. ד. 80 ד"ה ואלה שמות לעיל ע' 115 ואילך]. וראה ת"מ מט. א. 81 סה"מ חר"י ע' שנו. המשך חס"ד ע' כג. שם ע' תקמ"ח. תע"ב ח"ב ע' שסו. סה"מ עט"ת ע' רצא. תרפ"ד ע' קצט. היתש"י ע' 57. ועוד. 82 סה"מ היתש"י שם. 83 ישעי' מ. ה. 84 פכ"ה. 85 מט. ד. 86 אה"ת חנוכה שו" ב. ואילך.

בלתי מוגה

יום (גם) כימות החול, (שהו זה שכתבתי משה פועלת פעולה אצל כא"א מישראל).

ד וזרין עניני וחידושו של (משה) רע"א מהימנא, להשפיע לכא"א, וכמבואר הנהגתו במדרש⁸¹ עה"כ⁸² [משה הי' ודעה גו' שמיר משנולד הי' מתוקן להיית רועה, והראי' לזה הי' 83 ממה שהתעסק עם פשוט שבפשוטים, ואפילו עם גוי' התועה במדבר, ורין אחריי והרכיבו על כתיפו וכי', כמבואר באורכה הסיפור בהמדרש (שם) ושגם טיפור זה הוא חלק מהתורה, מלשון חורא⁸⁴, שהיא גם תורת חיים, חוראה בחיי יום יום].

81

ו וכו' יוכן מה שספר דברים שמושה מפי עצמו אמרו⁸⁵ וברוה"ק⁸⁶, הנה התחלתו (דוקא) היא כתיבת אלה⁸⁷ כמ"ש⁸⁸ אלה הדברים אשר דבר משה גו' וכמו שמבאר כ"ק אדמו"ר דק"ק⁸⁹ שאע"פ שכל התורה כולה (הי' ספרים, וגם הספר חמשי), היא ככלל חושב"ל, וכל אות וזג שבהם היא מפי הקב"ה מעצמו, כמבואר בפס"ד הרמב"ם כוה"ק⁹⁰, וכן חושב"פ וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחודש כו"ס⁹¹ הנה הכל הוא מהקב"ה⁹² [מ"מ, בספר חתומי ענין זה (שהו מהקב"ה בעצמו) הוא בגילוי יתו, ולכן התחלתו הוא כתיבת אלה שמורה על חלית שלמות הגילוי] וכמבואר במפרשים⁹³ דאלה הוא כמו זה הדבר [שמורה באצבע ואומר זה⁹⁴] אלא שזה כלשון יחיד זה כלשון רבים כו', ושעם הדבר הוא, מצד שבחינתו של משה הי' ענין הי' ענין בטיטול בתכלית, ונתנו מה כני"ל, ולכן דוקא בספר זה שמשה מפי עצמו אמר ונא"פ שברוה"ק (כני"ל מהחופפות⁹⁵), וקודמת הספר דמשה תורה שורה לקודמת שאר הי' ספרים, מ"מ איך מקרא יצא מירי פשוט⁹⁶ שורה מה שז"ב משה, לכן דוקא כאן] הוי"ע הגילוי ע"ד לגילוי שאומר ע"י אלה, שהיא חלית שלמות הגילוי, וזהו גם מה שממשיך⁹⁷ הכתוב ויהי כארבעים שנה בעשתי עשר חודש באחד לחו"ש גו', (ומסייגין) הואיל משה באר את התורה גו', ופרש"י⁹⁸ כשבעים לשון פרישה להם, שה"ע תלשית של מלת הגילוי שמצד בחינתו של משה.

92

והנה כמו שהי' אז נפשוטו, בארבעים שנה, כסיום שהיית ישראל במדבר, בעת שהדינו נעמה להכנס לארץ טובה ורחבה וארץ נושבת, הנה בעשתי

57 שמו"י פ"ב, ב"ד. 58 שמות ג, א. 59 ראה שמו"י שם ב. 60 ראה חו"ג ג, ב. 61 מגילת לא, ז. 62 תוספות שם. 63 דברים א, א. 64 לקו"ת במדבר טו, ג. ראה אה"ת דברים ע"ז. 65 הל' תשובה פ"ג ה"ח. 66 ראה מגילת יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"י. שמו"י רפמ"ז, ועוד. ראה לקו"ת חו"ש ע"כ 252. ושי"ת. 67 פנים יפות עה"פ, תובא באה"ת שם. 68 פריש"י עה"ל בשלת טו, ב. 69 שבת מג, א. 70 דברים א, ג. 71 שם, ה. 72 שם.

בלתי מוגה

נגלה דתורה, שזוהי ברוגמא להמבואר לעיל בנוגע לשדה לבן (צמיחת תבואה). משא"כ בגילוי פנימיות התורה, בהינתן גפן זורת (ועד"ז כללות האילנות) הנה הגלות שלפנ"ז הוא באריכות זמן ביותר, ובאופן (כלשון הכתוב) דכחומר ובלבנים וגו' בכל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך כמבואר לעיל בארוכה ענין הגלות שכתורה (שזוהי ע"ד המבואר לעיל בנוגע לנטיעה בשדה האיל).

17) ודנה ע"י הגיעה בתורה, מעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות, ישנה ההבטחה שבדוגמא לכמו שהי' בארץ מצרים שנאמר בה"פ ויצלתם את מצרים, ונה עדי"ז בגלות זה האחרון לוקחים ומכירים כל ניצוצי הקדשה שבגגולות עד שעשאוה כמצודה שאין בה דגן וכמצולה שאין בה דיגים? [שזוהו כללות הענין דמן העולם ועד העולם, עלמא דאתכטיא ועלמא דאתגליא⁹⁸]. ויצאים מהגלות באופן מ"ש⁹⁹ וכנ"י יוצאים ביד רמה, בריש גל¹⁰⁰, לקבל פנימיות התורה, ובאופן דיסקני מנשיקות פיהו.

19) ודנה

הימים האלו כשהם נזכרים (ע"ז) הם נעשים, כנ"ל, וכן הוא בהענין דאובעה ראשי שנים הם כו' באחד בשבט ר"ה לאילן כדברי ב"ש. ואע"פ שזוהי דעת ב"ש, הנה לעיל כשיבוא משיח צדקנו הרי תהי' הלכה כב"ש, וההתחלה בזה (דכא' כשבט ר"ה לאילן) הוא עוד בזמן הגלות, כמו שנתחיל [שב"ח כללים כל ימי החודש, ועאכ"כ יום הטי"ז שבו, דאז קיימא טוהרא באשמורות⁹]. ועד"ז הוא בנוגע לענין (תאיל"ה) בתורה (פנימיות התורה), שכסומוסופים בלמוד התורה, עד שהלמוד הוא באופן של יצנת, או מעביריין ממנו עול דרך ארץ¹⁰¹ [כיון שהוא יוצא בענין הגלות דכחומר ובלבנים גו' ואת כל עבודתם אשר עבדו בהם כפרך ע"י יגיעתו בתורה], ועי"ז (ריגעת) יש לו דומצאת (כחינת פנימיות התורה, בחינת וית וגפן דתורה, שככללות הו"ע האילן) עוד כזוה"ג, ער שזרה (הענין דומצאת) באופן דיפוצו מעינותך תוצה, עד להוצה שאין למטה ממנו, ועי"ז ברענגט-מעין אלקות גם לנרדך בקצה השמימס¹⁰², ואח"כ מתקיים היעוד דואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל¹⁰³, כביאת משיח צדקנו, כגאולה האמיתית והשלימה, וקדורב ממש.

96 שמות ג. כב. (97 לשון חז"ל (ברכות ט. ב) בנוגע לגלות מצרים. (98 ראה אהר"ת בשלה ע' שנת. שנת. ועוד. (99 בשלה יד, ת. (100 תרגום עה"כ. (101 אבות פ"ג מ"ח. (102 נצבים ל. ד. (103 ישעי' כג. יב.

בלתי מוגה

96 שמות ג. כב. (97 לשון חז"ל (ברכות ט. ב) בנוגע לגלות מצרים. (98 ראה אהר"ת בשלה ע' שנת. שנת. ועוד. (99 בשלה יד, ת. (100 תרגום עה"כ. (101 אבות פ"ג מ"ח. (102 נצבים ל. ד. (103 ישעי' כג. יב.

תבואה) משא"כ בנטיעת גפן או זית (שבכללות האילן) הנה צריך לשתות זמן רב ביחוד עד שיצמח האילן, וגם אז צריך לשתות עוד ג' שני ערלה, ורק לאחר"ז הוא כמ"ש⁹⁸ ובשנה הרביעית יהי' כל פרי קודש האילנים לה' ובשנה החמישית תאכלו את פרי גו', שנעשה פרי ראוי לאכילה אמנם מצד זה גופא (שפירות האילן צריכים זמן רב בחינת) הנה הפירות הוצמחים ע"י הנטיעה הם במתנת אהר לגמרי מהגורעין הניטע. דבזריעת תמה (תבואה) הנה ע"י הוריעה נעשה רק שינוי בכמות (החטה), דחלה הי' חטה אחת וע"י הוריעה צומחים כמה שבלים, ובכל שפולת יש כמה חטים. משא"כ בנטיעת גפן זורת (ועד"ז כללות ענין האילנות), צומח מהות חדש לגמרי [נוסף על הריכוז בכמות, שמגדעין א צומחים באילן כו"כ פירות, ובכל פרי כו"כ גרעינים], וכידוע, שאם יטעו פרי"די שיצמחו ממנו כו"כ פירות (ריכוז בכמות בלבד), הנה מזה לא יצמח שום דבר, וענין הנטיעה הוא דוקא כשזורעין (גרעין) ולא פרי) וממנו צומח מעלתם של הגפן והזית — הפירות שלהם, שזוהו (הפרי) מהות חדש לגמרי בערך גרעין הניטע.

14) ודנה

יבין בנוגע לגילוי כ"י הכחינות שבתורה (נגלה דתורה ופנימיות התורה). ודנה, על כלל ענין התורה ומצוותי' נאמר⁹⁸, הבאים ישרש יעקב יצחק ופרח ישראל⁹⁹. שגלות מצרים (הבאים ישרש יעקב), הוא כדוגמת זריעת גרעין והשרשתו, שעי"י נעשה כמ"ש¹⁰⁰ ומלאו פני תבל תנובה (גילוי התורה וכדו'). ועד"ז הוא כללות ענין הגלות ודכל הגליות נקראים ע"ש מצרים¹⁰¹ שענינם הוא ענין הוריעה, כי זריעה קשורה עם רקוב הגרעין דוקא, וזהו ג"כ כללות ענין הגלות — מה שמצרים לישראל, וכן בתורה (עצמת) אע"פ שנאמר בה"פ הלא כה דברי כאש גו' מ"מ, ישנו בה ענין בגלות, וכדאיתא בגמרא¹⁰² עה"פ במחשכים הושכנו זה תלמוד כבלי, שהשקו"ט שבו, היא כמצב של במחשכים גו' שהי"פ הגלות כללמוד התורה, ואפילו כללמוד תלמוד ירושלמי, הנה ע"פ שהשקו"ט שבו, הרמיחה, ודקושות וכו' הם שלא בערך מהאריכות שבוה בתלמוד כבלי, מ"מ, גם כללמוד הירושלמי צ"ל יגיעה כבדי שיהי' (בלשון הגמרא¹⁰³) ומצאת ואע"פ שבכללות, החילוק שבין תלמוד ירושלמי לתלמוד כבלי הוא החילוק שבין או"י לארץ⁹⁹, ודקא ע"י ענין הגלות (כבעול ובחורה) נעשה אח"כ ענין הגילוי (יצין פרח וגו'), ובהו יוכן החילוק שבין הגילוי דנגלה דתורה להגילוי דפנימיות התורה⁹⁵, דנגלה דתורה — בחינת לחם שכתורה, הנה הגלות דמצרים שלפנ"ז (ענין הוריעה) הי' מוגבל בזמן אריכותו (לפי ערך הגילוי, בחינת

87 קדושים יט, כד"ב. (88 ישעי' כג. ג. (89 ראה ת"א שמות ג. ד ואילן. (90 ראה יק"י פ"ג. ה. (91 ידמ"י כג. כט. (92 סנהדרין כד, א. (93 איכה ג. ו. (94 ד"ה ויתן לך חמס"י (במשך חמס"י ע' צ ואילן). ועוד. (95 ראה צ"ח ואלה שמות שנה זו לעיל ע' 116 ואילן).

בלתי מוגה

87 קדושים יט, כד"ב. (88 ישעי' כג. ג. (89 ראה ת"א שמות ג. ד ואילן. (90 ראה יק"י פ"ג. ה. (91 ידמ"י כג. כט. (92 סנהדרין כד, א. (93 איכה ג. ו. (94 ד"ה ויתן לך חמס"י (במשך חמס"י ע' צ ואילן). ועוד. (95 ראה צ"ח ואלה שמות שנה זו לעיל ע' 116 ואילן).